

Årsredovisning 2019

ÖSTERSJÖSTIFTELSEN

STIFTELSEN FÖR FORSKNING INOM OMRÅDEN MED
ANKNYTNING TILL ÖSTERSJÖREGIONEN OCH ÖSTEUROPA

Innehåll

Förord	4
Förvaltningsberättelse	5
Stiftelsens forskningsstöd	7
Den ekonomiska förvaltningen 2019	14
Resultaträkning	19
Balansräkning	20

Förord

Målet med Östersjöstiftelsen är att stiftelsens stöd till forskning, forskarutbildning och infrastruktur ska skapa högsta möjliga kvalitet i forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa vid Södertörns högskola. Under det gångna året har stiftelsen tagit ställning dels till ansökningar om forskningsprojekt från enskilda forskare eller grupper av forskare, dels till en ansökan från Södertörns högskola. Arbetet med en översyn av stiftelsens stödformer och uppföljning av medelstilldelningen har fortsatt. Flera förändringar har skett under året, bland annat implementeringen av ett nytt ansökningssystem, lanseringen av en ny webbplats och en flytt av kansliet till nya lokaler. I stiftelsens kapitalförvaltning har ett fördjupat arbete bedrivits om hållbarhet i investeringar.

Vi vill tacka medarbetare och ledamöter i styrelse och delegationer för alla deras insatser under det gångna året.

Lars Haikola
Styrelseordförande

Britta Lövgren
Forskningsdirektör

Förvaltningsberättelse

Stiftelsens ändamål

Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa (Östersjöstiftelsen) inrättades av den svenska regeringen den 23 juni 1994. Stiftelsen har sitt säte i Huddinge kommun. Stiftelsen tillkom genom en avsättning av ett kapital på knappt 1,3 miljarder kronor av de så kallade löntagarfondspengarna. Östersjöstiftelsens ändamål är att stödja forskning, forskarutbildning och akademisk infrastruktur med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa vid Södertörns högskola. Enligt stadgarna för Östersjöstiftelsen får stiftelsens kapital inte förbrukas, endast kapitalavkastningen användas till stiftelsens ändamål.

Främjande av stiftelsens ändamål

Östersjöstiftelsen beslutade vid sitt sammanträde 2018-09-27 att bevilja Södertörns högskola 104 500 tkr för 2019. Bidraget avser stöd till forskning och forskarutbildning inom Östersjö- och Östeuropamrådet samt akademisk infrastruktur i enlighet med stiftelsens stadgar. För pågående forskningsprojekt beviljades 54 000 tkr och för nya projekt 22 000 tkr (avser forskningsprojektens första år).

Vid sammanträde 2019-09-30 fattade styrelsen beslut att bevilja Södertörns högskola 106 100 tkr för verksamhet år 2020. För pågående projekt beviljades 50 025 tkr och för nya forskningsprojekt 46 812 tkr (avser forskningsprojektens hela period).

Styrelsen

Styrelsen är Östersjöstiftelsens högsta beslutande organ och utses av regeringen (två ledamöter) och av styrelsen själv (sju ledamöter). Förslag till ledamöter (sex stycken) lämnas av Kungl. Vetenskapsakademien, universitet och högskolor samt myndighetscheferna för Vetenskapsrådet, Forte (Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd), Formas (Forskningsrådet för hållbar utveckling) och Vinnova (Verket för

innovationssystem). En ledamot föreslås av styrelsen själv. Under 2019 utsågs en ny styrelse vars mandatperiod är 1 juli 2019 till 30 juni 2022.

Från och med 2019-01-01 till och med 2019-06-30 har följande personer varit ledamöter i styrelsen:

Lars Haikola, tidigare universitetskansler, ordförande
Torbjörn Bergman, professor, Umeå universitet, vice ordförande
Ann-Marie Ekengren, professor, Göteborgs universitet
Thomas Elmqvist, professor, Stockholms universitet
Åke Gustafson, tidigare vd, Försäkringsbranschens pensionskassa
Anna-Malin Karlsson, professor, Stockholms universitet
Jenny Larsson, professor, Stockholms universitet
Helena Sandberg, professor, Högskolan i Halmstad och Lunds universitet
Moirä von Wright, professor, Ersta Sköndal Bräcke högskola

Från och med 2019-07-01 till och med 2019-12-31 har följande personer varit ledamöter i styrelsen:

Lars Haikola, tidigare universitetskansler, ordförande
Ann-Marie Ekengren, professor, Göteborgs universitet, vice ordförande (från och med 2019-07-01)
Åke Gustafson, tidigare vd, Försäkringsbranschens pensionskassa
Jenny Larsson, professor, Stockholms universitet
Katarina Leppänen, professor, Göteborgs universitet
Anders Ljunggren, ambassadör
Ilkka Henrik Mäkinen, professor Uppsala universitet
Stefan Nyström, avdelningschef, Naturvårdsverket
Helena Sandberg, professor, Högskolan i Halmstad och Lunds universitet

Styrelsen har under 2019 haft sju sammanträden.

På uppdrag av Östersjöstiftelsens styrelse arbetar en placeringsdelegation sedan år 2000 och en forskningsdelegation sedan år 2002.

Placeringsdelegationen

Placeringsdelegationen har till uppgift att på styrelsens uppdrag svara för stiftelsens kapitalförvaltning enligt de beslut om ansvar och befogenheter som fastställs i den av styrelsen beslutade placeringspolicyn med dess bilagor. Policyn revideras årligen och fastställdes senast 2019-06-10.

Under verksamhetsåret har följande personer varit ledamöter i placeringsdelegationen:

Lars Haikola, tidigare universitetskansler, ordförande
Gillis Cullin, senior advisor
Åke Gustafson, tidigare vd, Försäkringsbranschens pensionskassa

Placeringsdelegationen har under 2019 haft elva sammanträden.

Forskningsdelegationen

Stiftelsens forskningsdelegation har till uppgift att bereda forskningsansökningar, utse sakkunniga och i övrigt ansvara för bedömningen av inkomna ansökningar om forskningsmedel. Den ska också svara för de vetenskapliga utvärderingar som stiftelsens styrelse beslutar om.

Under verksamhetsåret har följande personer varit ledamöter i forskningsdelegationen:

Torbjörn Bergman, professor, Umeå universitet, ordförande (till och med 2019-06-30)
Ann-Marie Ekengren, professor, Göteborgs universitet, ordförande (från och med 2019-07-01)
Christofer Edling, professor, Lunds universitet
Thomas Elmqvist, professor, Stockholms universitet
Anna-Malin Karlsson, professor, vice ordförande, Stockholms universitet (till och med 2019-06-30)
Jenny Larsson, professor, Stockholms universitet (från och med 2019-07-01)
Helena Sandberg, professor, Högskolan i Halmstad och Lunds universitet, vice ordförande (från och med 2019-02-04)
Maria Sjöberg, professor, Göteborgs universitet
Krzysztof Stala, docent, Köpenhamns universitet

Forskningsdelegationen har under 2019 haft tre sammanträden.

Stiftelsens forskningsstöd

Östersjöstiftelsen har som ändamål att stödja forskning, forskarutbildning och akademisk infrastruktur med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa vid Södertörns högskola. Det följande avsnittet redovisar hur arbetet med att uppfylla stiftelsens ändamål har bedrivits under året.

Det finansiella stödet från stiftelsen består av två delar. Den ena är stöd till forskningsprojekt som söks av enskilda forskare eller mindre grupper av forskare samt postdokprojekt som söks av enskilda forskare. Forskarna är fria att själva formulera sina forskningsfrågor inom ramen för det ämnesmässiga tema som gäller för Östersjöstiftelsen. Den andra delen är medel som söks av Södertörns högskola.

Tabellen nedan visar beviljade anslag till Södertörns högskola för år 2019. Tabellen visar också stiftelsens beslut om beviljade medel för år 2020. Beviljade medel för år 2018 finns med som jämförelse. Beviljade anslag till pågående respektive nya forskningsprojekt ingår inte i tabellen. Stiftelsen ger full kostnads- täckning för indirekta kostnader.

Som framgår av tabellen återkommer samma budgetposter under de tre åren. För år 2020 beviljades dock högskolan medel även för några nya poster som man ansökt om, nämligen utveckling av en forskningsplattform om Challenges to Democracy in Central and Eastern Europe, en särskild publikation kallad State of the region, medel för en kommunikatör samt för forskningslaboratorier.

	Beviljats för 2020, tkr	Beviljats för 2019, tkr	Beviljats för 2018, tkr
Forskning			
Samfinansiering	1 000	1 000	1 000
Rektors disposition	2 000	2 000	2 000
Rese- och konferensbidrag	1 000	1 000	1 000
Professorsprogram	30 400	29 100	29 100
CBEES	10 900	10 600	10 600
Baltic Worlds	2 100	1 900	1 900
Publikationskommittén	700	700	700
Forskarutbildning			
Doktorander inom BEEGS	40 000	40 000	31 500
Akademisk infrastruktur			
Bibliotek	15 700	18 200	18 200
Nya poster			
Utveckling av forskningsplattform	500		
Publikation State of the region	400		
Kommunikatör	700		
Forskningslaboratorier	700		
SUMMA	106 100	104 500	96 000

Tabell 1. Östersjöstiftelsens beslutade stöd till Södertörns högskola för åren 2018, 2019 och 2020, i tkr.
I posterna ingår indirekta kostnader.

Tabellen nedan visar beviljade medel för dels nya forskningsprojekt, dels pågående forskningsprojekt. För år 2018 och 2019 omfattar beloppen för nya projekt endast det första årets kostnader. Från och med stiftelsens beslut om medel till projekt som startar år 2020 har rutinerna ändrats och det beviljade beloppet omfattar forskningsprojektens hela löptid. För

jämförelsens skall anges första årets beviljade belopp inom parentes. Även för medel till pågående projekt år 2020 har rutinerna ändrats. Tidigare ingick medel till dessa som en särskild budgetpost i Södertörns högskolas årliga ansökan. Inför 2020 sökte högskolan medel för pågående projekt i en separat ansökan.

	Beviljats för 2020, tkr	Beviljats för 2019, tkr	Beviljats för 2018, tkr
Forskningsprojekt			
Nya projekt	46 812 (17 660)	22 000	26 000
Pågående projekt	50 025	54 000	59 000
SUMMA	96 837 (67 685)	76 000	85 000

Tabell 2. Östersjöstiftelsens beviljade medel till forskningsprojekt med startår 2018, 2019 och 2020, samt beviljade medel till pågående projekt, i tkr. I posterna ingår indirekta kostnader.

En slutsats vid en jämförelse över tid är att de beviljade beloppen för nya projekt har minskat: 26 000 tkr år 2018, 22 000 tkr 2019 till 17 660 tkr 2020 (beloppen avser forskningsprojektens första år). Även de beviljade beloppen till pågående projekt har minskat.

Tabellen nedan visar det totala beloppet som Östersjöstiftelsen beslutat enligt tabell 1 och 2 ovan för åren 2018, 2019 och 2020 samt slutgiltigt totalt beviljat anslag efter att forskare avböjt beviljade anslag.

	Beviljats för 2020, tkr	Beviljats för 2019, tkr	Beviljats för 2018, tkr
Totalt beslutade anslag enligt tabell 1 och 2	202 937	180 500	181 000
Avböjda anslag	- 9 678	- 2 550	0
TOTALT BEVILJAT ANSLAG	193 259	177 950	181 000

Tabell 3. Östersjöstiftelsens beviljade medel till Södertörns högskola och till forskningsprojekt åren 2018, 2019 och 2020, avböjda anslag samt slutgiltigt totalt beviljat anslag, i tkr. I posterna ingår indirekta kostnader. År 2018 beviljades även 200 tkr till Sveriges unga akademi för en nordisk-baltisk konferens för unga forskare.

Östersjöstiftelsens medelstilldelning för verksamhet år 2019

Stöd till forskning

Anslagen till nya och pågående projekt är tillsammans den största posten i Östersjöstiftelsens stöd. Därefter följer i storleksordning efter anslag: stöd till Södertörns högskolas professorsprogram, till Centre for Baltic and East European Studies (CBEEs) samt några mindre poster för strategisk användning av högskolan, nämligen rektors disposition och samfinansiering. För att bidra till spridning av forskningsresultat och till samarbete finns posterna rese- och konferensbidrag, publikationskommittén samt stöd till tidskriften Baltic Worlds.

Nya projekt

Under 2019 tog stiftelsen emot 63 ansökningar, varav 13 postdokansökningar. Året innan tog stiftelsen emot 79 ansökningar, varav 16 postdokansökningar. Östersjöstiftelsens styrelse avlog 16 ansökningar på grund av formella brister. Av de 47 ansökningar som sakkunniggranskades kom 14 från Institutionen för historia och samtidsstudier, 18 från Institutionen för kultur och lärande, 8 från Institutionen för naturvetenskap, miljö och teknik och 7 från Institutionen för samhällsvetenskaper. Av projektledarna för de sakkunniggranskade ansökningarna var 28 kvinnor och 19 män.

Östersjöstiftelsens forskningsdelegation ansvarar för bedömningen av ansökningarna. Delegationen granskar ansökningarna och föreslår sakkunniga för ytterligare bedömning. Huvudregeln är att minst två sakkunniga granskar varje ansökan. Av de sakkunniga som har skickat in utlåtande var cirka 35 procent kvinnor och 65 procent män. Tre fjärdedelar av årets sakkunniga har sin akademiska hemvist i andra länder än Sverige, vilket kan jämföras med förra årets ansökningsomgång då hälften av de sakkunniga hade sin akademiska hemvist i andra länder än Sverige.

Forskningsdelegationen genomförde, med ansökningar och utlåtanden som underlag, en prioritering bland ansökningarna. Kriterierna för bedömning var:

- vetenskaplig kvalitet,
- forskningens relevans för Östersjö- och Östeuropaområdet samt,
- forskningens bidrag till en mångvetenskaplig kunskapsbildning.

Vid likvärdig vetenskaplig kvalitet har hänsyn tagits både till könsfördelning och fördelning på vetenskapsområden.

Östersjöstiftelsens styrelse följde forskningsdelegationens rekommendationer och beslutade att bevilja medel till sju projekt och sex postdokprojekt. För de sju beviljade projekten var fem av projektledarna kvinnor och två män. För postdokprojekten var fem projektledare kvinnor och en man. Två projektledare, en för ett projekt och en för ett postdokprojekt, avsåg sig senare sina anslag. Det innebär att de forskningsprojekt som finansieras av stiftelsen med början år 2020 är tre vid Institutionen för historia och samtidsstudier, tre vid Institutionen för kultur och lärande, tre vid Institutionen för samhällsvetenskaper och två vid Institutionen för naturvetenskap, miljö och teknik.

I det besked som skickas från stiftelsen efter styrelsens beslut får de sökande, både de som får avslag och de som beviljas, förutom sakkunnigutlåtandena, även återkoppling i form av information om utlysningen samt ett antal generella iakttagelser som förhoppningsvis kan fungera som vägledning inför kommande utlysningar.

Nytt för de forskningsprojekt som 2019 beviljades medel var att stiftelsen har infört kontrakt mellan stiftelsen, projektledaren och anslagsförvaltaren. Till kontrakten hör generella villkor för anslag från stiftelsen.

Pågående projekt

Under året pågick närmare 80 forskningsprojekt som tidigare beviljats medel. Antalet projekt som slutredovisades under året var 17.

Professorsprogram

Inom Södertörns högskolas professorsprogram finansierar Östersjöstiftelsen helt eller delvis 20 professorer, 3 kvinnor och 17 män, i 19 ämnen.

Centre for Baltic and East European Studies, CBEES

CBEES är ett mångvetenskapligt centrum med uppdrag att stärka och utveckla Södertörns högskolas Östersjö- och Östeuropaforskning. CBEES är en aktör inom nationella och internationella nätverk och sprider information om sin verksamhet bland annat genom ett särskilt nyhetsbrev. Cirka 35 forskare var under året verksamma vid centret. Under det gångna året har man arbetat med en tematisk struktur för verksamheten där fyra profiler särskilt har markerats: Challenges to Democracy in Central and Eastern Europe; Historicity and Cultural Heritage in Russia and Eastern Europe: Politics, Identity and Space samt Indigenous and Migrant Roma: The Dynamics of Interaction.

Under det gångna året ordnade CBEES elva konferenser och workshops, inklusive den årliga konferensen denna gång under temat Central and Eastern Europe 1989–2019: Orders and Freedoms. Den organiserades i samarbete med Lunds och Uppsala universitet. CBEES Advanced Seminars, där både interna och externa forskare presenterade sin pågående forskning, arrangerades 24 gånger. CBEES tar också emot gästforskare, interna och externa, vid centret. I verksamheten ingår nätverksbyggande och centret har under året tagit initiativ till diskussioner med andra lärosäten och forskningsmiljöer i Östersjöområdet för att bygga upp ett nätverk för sommarskolor för doktorander. CBEES är engagerade i Baltic University Programme, BUP, ett nätverk för samarbete och samverkan mellan lärosäten och det omgivande samhället.

Särskilt fokus är på frågor om hållbar utveckling och demokrati i Östersjöområdet. CBEES är ansvarigt för nätverkets nationella centrum i Sverige och år 2020 övertar CBEES och Södertörns högskola det roterande presidentskapet för hela nätverket.

Rektors disposition och Samfinansiering

Som exempel på stöd inom ramen för rektors disposition kan nämnas en undersökning av förutsättningarna för ett centrum för sekularitet och mångreligiositet samt medel till Samtidshistoriska institutet vid Södertörns högskola med fokus på forskningsinsatser i Östersjö- och Östeuroparegionen. Medel för samfinansiering har bland annat använts till projekt inom ramen för Scholars at risk.

Resor, konferenser

Stiftelsen gav ett bidrag om 1 mnkr till Södertörns högskola för finansiering av resor och konferenser. Medlen fördelades vidare till fyra av Södertörns högskolas institutioner och sammanlagt delade dessa ut 57 rese- och konferensbidrag.

Publicering, tidskriften Baltic Worlds

För 2019 beviljades 0,7 mnkr till Södertörns högskolas publikationskommitté. Den ansvarar för utgivningen av Södertörns högskolas publikationsserier. Det praktiska arbetet med den utgivning som publikationskommittén hanterar sköts av Södertörns högskolas bibliotek. Under året publicerade forskare vid Södertörns högskola 111 vetenskapliga publikationer med Östersjö- och Östeuropaanknytning, varav 72 var sakkunniggranskade.

Östersjöstiftelsen har också beviljat medel till tidskriften Baltic Worlds. Under året publicerades fyra nummer av tidskriften. I tidskriften medverkar såväl forskare verksamma vid Södertörns högskola som externa forskare. De senare dominerar. Tidskriften publiceras även öppet tillgänglig. I samband med publicering av vissa nummer av tidskriften har även seminarier på tidskriftsnumrets tema anordnats.

Antal anställda vid Södertörns högskola med finansiering från Östersjöstiftelsen

Under året har 248 personer, 127 kvinnor och 121 män, med anställning vid Södertörns högskola helt eller delvis finansierats med medel från Östersjöstiftelsen. Doktorander är inte inräknade i dessa siffror. Anställningarna inkluderar olika kategorier såsom adjunkter, forskarassistenter, forskningsassistenter, forskningsledare, lektorer, professorer, projektforskare, postdoktorer och teknisk-administrativ personal inklusive bibliotekspersonal.

Stöd till forskarutbildning

Östersjöstiftelsen stödjer doktorander dels genom anslag till forskarskolan The Baltic and East European Graduate School, BEEGS, dels genom stöd till forskningsprojekt som inkluderar doktorander. Beloppet till forskarskolan höjdes för verksamhetsåret 2019 och i stiftelsens beslut om anslag för år 2020 ligger beloppet kvar på samma nivå, 40 mnkr. Möjligheten att finansiera doktorander inom ramen för projektstöd är stängd från och med 2018 års ansökningsomgång. Doktoranderna inom forskarskolan tillbringar sitt första år vid CBEES och läser då en gemensam introduktionskurs och tar del av andra aktiviteter riktade mot BEEGS-doktoranderna. Dessa aktiviteter är även öppna för doktorander vid Södertörns högskola som inte ingår i forskarskolan.

Under 2019 har 71 doktorander helt eller delvis finansierats av Östersjöstiftelsen, merparten inom forskarskolan BEEGS. Under året disputerade sju doktorander finansierade av stiftelsen. Av dem ingick fem i forskarskolan BEEGS och två i forskningsprojekt.

Stöd till akademisk infrastruktur

Stödet till akademisk infrastruktur har under 2019 inneburit en inriktning mot Södertörns högskolas bibliotek. Biblioteket ska samordna, utveckla och driva frågor om digitalisering, digitalt tillgängliggörande och publiceringsfrågor. Stiftelsens stöd används till bland annat tjänster från biblioteket i form av databaser, öppen tillgång till forskningsresultat, böcker, tidskrifter och så vidare. Biblioteket är engagerat i frågor om tillgängliggörande och bevarande av forskningsdata. I publikationsdatabasen DiVA gör biblioteket en särskild registrering av publikationer med inriktning mot Östersjö- och Östeuroparegionen. Stödet avser också publikationsstatistik och citeringsanalys samt specialistkompetens inom Östersjö- och Östeuropaområdet. Biblioteket bistår stiftelsen med inrapportering till SweCRIS, en nationell databas över bidragsfinansierad forskning.

Östersjöstiftelsens medelstilldelning för verksamhet år 2020

Medelstilldelningen för år 2020 framgår av tabellerna ovan. Nytt för Södertörns högskolas ansökan om medel för år 2020 var att stiftelsen formulerade anvisningar för ansökan. Målet med det nya förfarandet var att genom förtydligade anvisningar från Östersjöstiftelsen, mer utförlig ansökan från högskolan och en förbättrad uppföljning av tilldelade medel stärka kvaliteten inom Östersjö- och Östeuropaforskningen vid Södertörns högskola. Ospecificerade och omotiverade kostnader beviljas inte enligt anvisningarna.

Enligt anvisningarna skulle även oförbrukade medel redovisas i ansökan. Dessa kunde efter ansökan hos och beslut av stiftelsen användas i en fortsatt aktivitet av liknande slag eller återställas till Östersjöstiftelsen. Nytt var också att medel för pågående projekt söktes i en särskild ansökan istället för att vara integrerad i högskolans mer omfattande ansökan. Även för ansökan om medel för pågående projekt fanns en särskild anvisning. Högskolan återbetalade tolv miljoner kronor under år 2019 i oförbrukade medel för professorsprogrammet.

Samverkan och synlighet

Under år 2019 firade Östersjöstiftelsen och övriga löntagarfondsstiftelser att det var 25 år sedan stiftelserna bildades. Det gemensamma firandet skedde i form av ett seminarium och publiceringen av en skrift, Stiftelserna ett kvartssekel. En hisnande resa från löntagarfonder till forskningspengar, författad av ekonomen Klas Eklund. Vid seminariet presenterades stiftelserna i en film och i såväl föreläsningar som i en panel diskuterades stiftelsernas roll och mandat.

Under år 2019 var Södertörns högskola medverkande partner till den årliga musikfestivalen Östersjöfestivalen. En av festivalens konserter livestreamades från högskolan och inleddes med forskarsamtal med fokus på Östersjö- och Östeuropaforskning. Konserten genomfördes i samarbete med Södertörns högskola, Berwaldhallen och Östersjöstiftelsen.

Samverkan och dialog med andra aktörer inom forskningsfinansiering är viktigt för Östersjöstiftelsen. Här nämns särskilt stiftelsens engagemang i frågor rörande öppen tillgång till vetenskapliga resultat, vilket medfört samverkan med såväl forskningsfinansiärer av olika slag som andra aktörer, samarbete dels för genomförande av löntagarfondsstiftelsernas 25-årsjubileum, dels för planering av en Nordisk Stiftelskonferens 2020. Ledningen för Sveriges unga akademi förlade ett av sina möten vid stiftelsens kansli och fick då en presentation av stiftelsen.

Stiftelsen har under året arbetat fram och lanserat en ny webbplats.

Översyn av stiftelsens forskningsstöd

Den under år 2018 egeninitierade översynen av stiftelsens forskningsstöd har fortsatt. Den övergripande frågan rör ändamålsenligheten i forskningsstödet och kommer att ta sig konkret uttryck i vilka stödformer stiftelsen ska stödja.

Som ett led i denna översyn anlitate stiftelsen Dansk Center for Forskningsanalyse, CFA, för att utvärdera ändamålsenligheten i stödformerna. Utvärderingsrapporten Evaluation of Funding Practices at Östersjö-stiftelsen, omfattar i en första del en genomgång av internationell litteratur om forskningsfinansiering och en presentation av en typologi för olika instrument och stödformer. I en andra del diskuteras de stödformer som stiftelsen har finansierat under de gångna åren. Den tredje delen utgörs av en bibliometrisk studie. Den fjärde delen redovisar resultaten från en enkät riktad till tidigare mottagare av stöd från stiftelsen.

Arbetet med översynen av stiftelsens stödformer sker dels i en för stiftelsen intern arbetsgrupp, dels i en arbetsgrupp som är gemensam med Södertörns högskola.

Arbetet med uppföljningen av medelstilldelningen har också fortsatt. Stiftelsen har utvecklat kontrakt och generella villkor för forskningsanslag som tillämpas från och med hösten 2019. Riktlinjerna för återrappor- teringen av stiftelsens stöd till Södertörns högskola har förtydligats. Ett förberedande arbete har genomförts inför att stiftelsen i januari 2020 tog över hanteringen av slutredovisningar för forskningsprojekt från Södertörns högskola.

Stiftelsen har under året bytt leverantör av ansök- ningssystem och bedrivit ett omfattande utvecklingsar- bete när det gäller det nya systemet, bland annat med anledning av att stiftelsen från och med år 2020 inför ett tvåstegsförfarande vid ansökan om forskningsprojekt.

Stiftelsens kansli och styrelse

Stiftelsens kansli flyttade hösten 2019 till nya och mer ändamålsenliga lokaler. En rekrytering av en projektle- dare till kansliet påbörjades.

Stiftelsens styrelse fick nya ledamöter under året och ett konstituerande möte hölls i juli.

Den ekonomiska förvaltningen 2019

Om den ekonomiska förvaltningen

Organisation och ansvar

Styrelsen har det yttersta ansvaret för stiftelsens kapitalförvaltning och styr övergripande förvaltningen via en fastställd placeringspolicy. På styrelsens uppdrag hanteras kapitalförvaltningen av en placeringsdelegation. Placeringsdelegationen sammanträder månadsvis. Stiftelsen har anställda förvaltare som löpande hanterar stiftelsens kapital. Kammarkollegiet utgör stiftelsens funktion för så kallad backoffice och middleoffice.

Riktlinjer och resultat i ett längre perspektiv för Östersjöstiftelsens kapitalförvaltning

Östersjöstiftelsen har likt många stiftelser ett evigt perspektiv. Det ursprungliga kapitalet skall förvaltas så att det över tid minst bibehåller sitt reala värde. Stiftelsens styrelse har också fastställt ett årligt genomsnittligt avkastningskrav, som för närvarande uppgår till 4,5 procent med hänsyn tagen till inflation. Stiftelsens styrelse fastställer även årligen en normalportfölj som anger fördelningen mellan tillgångskategorier samt tillåtna avvikelser från dessa. Placeringsdelegationen har befogenhet att besluta om fördelningen av tillgångarna inom ramen för dessa avvikelser.

Följande principer är vägledande för kapitalförvaltningen:

Östersjöstiftelsen strävar efter riskspridning inom respektive tillgångskategori genom väldiversifierade portföljer.

Östersjöstiftelsen strävar efter en låg omsättning i portföljen och låga förvaltningskostnader eftersom detta på lång sikt ger en signifikant påverkan på förvaltningsresultatet.

Östersjöstiftelsen granskar löpande sina aktieplaceringar ur ett etik- och miljöperspektiv.

Östersjöstiftelsen arbetar självständigt med sin kapitalförvaltning och fattar själv sina placeringsbeslut.

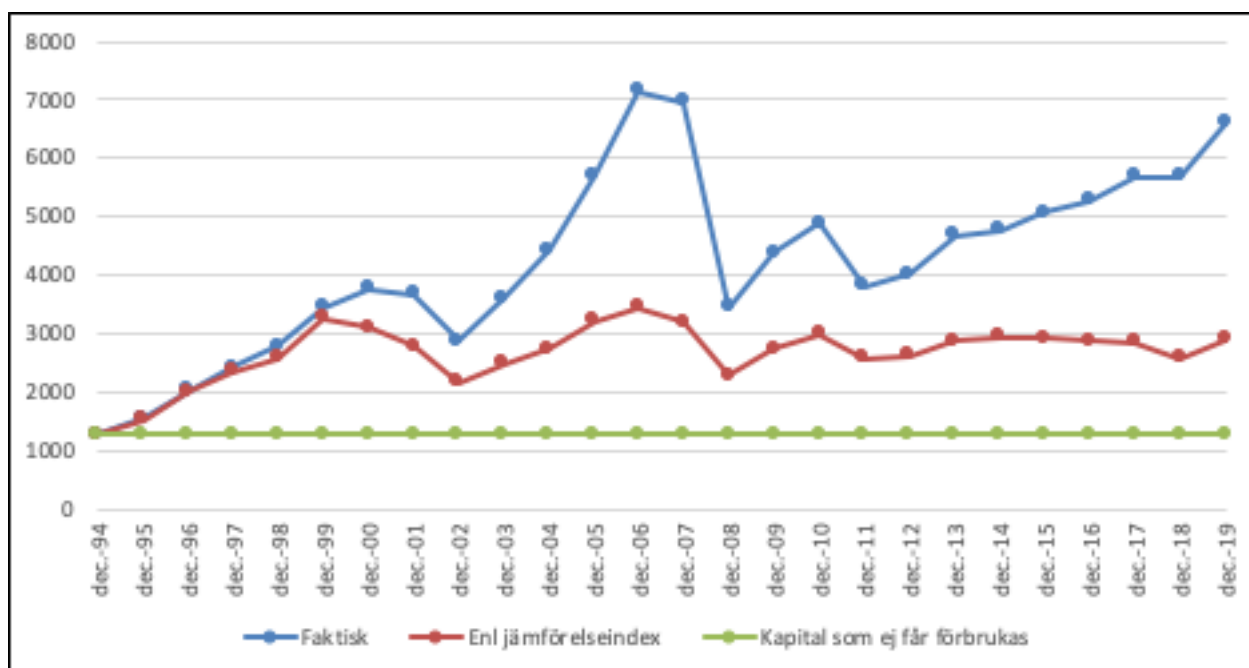
Utifrån det eviga perspektivet och stiftelsens avkastningskrav är kapitalet placerat i följande tillgångskategorier:

- Aktier och börsindex. Med aktier avses här aktier i noterade bolag med ett marknadsvärde över 5 miljarder kronor som över tid uppvisat stabil lönsamhet och som förväntas fortsätta göra detta. Med börsindex avses placeringar som ger en exponering mot ett börsindex. Det kan exempelvis vara aktieindexobligationer eller terminer, som kan öka eller minska portföljens aktieexponering.
- Värdepapper med aktieliknande avkastning och risk. Med denna kategori avses här exempelvis fastighetsrelaterade tillgångar, högavkastande obligationer, preferensaktier med en känd avkastning samt offensiva hedge- och räntefonder. Denna delportfölj ska bedömas ha en risk och förväntad avkastning som aktier och börsindex, men avkastningsprofilen får gärna avvika från aktiemarknaden.

Östersjöstiftelsen ska över tid ha en större andel av det förvaltade kapitalet i ovanstående två typer av tillgångskategorier.

- Småbolag. Portföljen förvaltas aktivt och under året har två nyinvesteringar gjorts. Per den sista december 2019 fanns det 17 stycken bolag i denna delportfölj.
- Likviditet och defensiva placeringar. Med likviditet och defensiva ränteplaceringar avses det kapital som behöver finnas tillgängligt för löpande betalningar samt ränteplaceringar och hedgefonder med låg risk.

Vid stiftelsens bildande 1994 tilldelades den 1 270 mnkr i kapital. Den årliga genomsnittliga avkastningen från bildandet fram till den sista december 2019 har varit 10,2 procent (real avkastning 8,9 procent). Under perioden har 3 719 mnkr delats ut i anslag. Nedanstående diagram visar (i blått) stiftelsens faktiska utveckling av kapitalet från bildandet 1994 till den sista december 2019. Den röda kurvan anger en referensportfölj bestående av 40 procent obligationer och 60 procent aktier, medan den gröna kurvan anger det kapital som inte får förbrukas.

Kapitalförvaltningens marknadsvärderade resultat år 2019

Marknadsvärdet på stiftelsens förvaltade förmögenhet steg under 2019 från 5 682 mnkr till 6 624 mnkr. Utbetalningar i form av anslag och kostnader uppgick under året till 183 mnkr. Stiftelsens totalavkastning under 2019 blev 20,2 procent (f.å. 3,4 procent). Stiftelsens jämförelseindex steg under året med 16,2 procent (f.å. 1,7 procent). Stiftelsens jämförelseindex utgörs av en sammanvägning av aktieindexet Stockholm Gross Index, ränteindexet OMRX Treasury Bill Index samt stiftelsens årliga avkastningskrav plus förändring av konsumentprisindex, KPI, för innevarande år.

Aktier

37,9 procent (f.å. 30,8 procent) av stiftelsens förvaltade förmögenhet var vid årets slut exponerat mot större börsnoterade aktier, i aktiekorgscertifikat med exponering mot olika börsindex samt i fonder som investerar i större börsnoterade aktier. Stiftelsens långsiktiga exponering mot aktiemarknaden ska vara 40 procent. Ungefär 62 procent av aktieportföljen var exponerad mot den svenska börsen, medan resten var placerad i europeiska aktier samt i indexrelaterade placeringar i tillväxtländer.

Avkastningen i delportföljen blev 19,5 procent (f.å. -8,5 procent) under 2019, att jämföra med avkastningen för jämförelseindex, OMX SIG, som blev 34,6 procent under samma period. Den svaga utvecklingen i delportföljen relativt jämförelseindex beror till största delen på ett taktiskt beslut att ha en lägre riskexponering mot aktier. Den lägre riskexponeringen har stiftelsen uppnått genom att neutralisera aktiekorgscertifikaten. Eftersom den svenska börsen stigit under året har denna konservativa inriktning inverkat negativt på avkastningen.

Den svenska aktieportföljen steg under året med 29,6 procent (f.å. -7,7 procent) medan avkastningen för jämförelseindex OMX SGI var +34,6 procent under samma period. Den relativt sett lägre avkastningen beror huvudsakligen på att stiftelsen inte har fastighetsexponering i aktieportföljen och avkastningen för fastighetsaktier var mycket hög 2019. Stiftelsens fastighetsrelaterade tillgångar finns i delportföljen fastigheter och är onoterade.

Stiftelsens utländska aktieportfölj steg under 2019 med 25,0 procent medan jämförelseindex, MSCI World Net Developed, steg med steg med 34,6 procent under samma period. Skillnaden i avkastning beror på att stiftelsens utländska aktieexponering i huvudsak är europeiska aktier samt indexförvaltning i tillväxtländer. Jämförelseindex består till stor del av amerikanska börsbolag vilka utvecklades bättre 2019 än vad vår portfölj gjorde.

Värdepapper med aktieliknande avkastning och risk

Vid årsskiftet hade stiftelsen en exponering mot tillgångskategorin aktieliknande avkastning och risk på 36,0 procent (f.å. 34,1 procent). Under året utgjordes delportföljen av fastighetsrelaterade och räntebärande tillgångar. Vad gäller de räntebärande tillgångarna i delportföljen bestod dessa vid årsskiftet framförallt av fonder med inriktning mot högavkastande obligationer eller krediter, svenska såväl som utländska.

Avkastningen för tillgångskategorin aktieliknande avkastning och risk blev 13,1 procent (f.å. 16,4 procent). Jämförelseindex, stiftelsens avkastningskrav plus KPI för 2019, steg under året med 6,3 procent. Stiftelsens långsiktiga exponering mot denna tillgångskategori (normalportföljen) ska vara 40 procent.

Beträffande de fastighetsrelaterade tillgångarna utgjorde dessa vid årets slut 18,0 procent (föregående år 15,5 procent) av stiftelsens förvaltade förmögenhet. Delportföljen innehåller bostadsrelaterade fastigheter, hotellfastigheter, samhällsfastigheter samt några fastighetsrelaterade fonder med opportunistisk inriktning. Avkastningen för delportföljen blev 15,1 procent (f.å. 25,2 procent) under 2019. Delportföljens onoterade fastighetstillgångar värderas till marknadsvärde.

De högavkastande räntebärande tillgångarna utgjorde vid årsskiftet 18,0 procent (f.å. 18,6 procent) av stiftelsens förvaltade förmögenhet. Avkastningen för denna tillgångskategori blev 10,6 procent (f.å. 2,9 procent) under året medan jämförelseindex, stiftelsens avkastningskrav plus KPI för 2019, steg med 6,3 procent.

Småbolagsportföljen

Portföljen utgjorde vid årsskiftet 19,1 procent (f.å. 13,6 procent) av stiftelsens förvaltade förmögenhet. Avkastningen i delportföljen blev 68,2 procent (f.å. 12,8 procent) under året. Det kan jämföras med stiftelsens jämförelseindex, stiftelsens avkastningskrav plus KPI för 2019, som stigit med 6,3 procent under samma period. Antalet bolag i portföljen var per den sista december 17 stycken. Det bolag som framförallt bidragit till den goda avkastningen i småbolagsportföljen är Oatly. Havredrycksföretaget befinner sig i en mycket expansiv tillväxtfas och marknadsvärdet på bolaget har stigit under året. Vidare har bolag som X-spray, Aprea, Asarina och Moberg Pharma bidragit till den höga avkastningen i delportföljen.

Defensiva räntebärande placeringar

Vid årsskiftet hade stiftelsen en exponering mot tillgångskategorin defensiva räntebärande placeringar på 8,8 procent (f.å. 18,1 procent). Ambitionen är att långsiktigt, i enlighet med förvaltningsfilosofin, ha en lägre andel kapital placerat i denna tillgångskategori. Stiftelsen har under året minskat andelen defensiva räntebärande placeringar.

Avkastningen för tillgångsslaget blev 1,3 procent (f.å. 0,5 procent) under 2019 medan jämförelseindex, OMRX Treasury Bill, sjönk med 0,54 procent under samma period.

Valutasäkring

I enlighet med stiftelsens placeringspolicy får stiftelsens valutaexponering netto inte överstiga 500 mnkr. Vid årsskiftet hade stiftelsen en valutaexponering mot utländska valutor på netto 477 mnkr. Stiftelsens valutasäkring har under året bidragit negativt till stiftelsens avkastning med 0,9 procent.

Fem år i sammandrag med Östersjöstiftelsen

År	Avkastning, procent	Avkastning miljoner kronor	Förmögenhet miljoner kronor	Beslutade anslag miljoner kronor
2015	10,0	478	4 890	178
2016	8,4	415	5 107	176
2017	11,2	595	5 507	181
2018	3,4	194	5 426	181
2019	20,2	1 139	6 446	178

Anm. Avkastningen har beräknats utifrån marknadsvärdet på stiftelsens förvaltade tillgångar och förmögenheten avser stiftelsens eget kapital beräknat utifrån marknadsvärdet.

Östersjöstiftelsens hållbarhetsarbete

Stiftelsen arbetar sedan 2001 med normbaserad granskning. Konkret betyder detta att stiftelsen granskar alla sina börsnoterade bolag utifrån FN Global Compacts 10 principer för mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö samt OECDs riktlinjer för multinationella företag. I tillägg till detta har stiftelsen sedan 2016 valt att exkludera börsbolag vars intäkter till mer än 50 % består av fossila bränslen. Dessutom exkluderar stiftelsen bolag som är involverade i kontroversiella vapen, klustervapen, biologiska vapen samt kärnvapen utanför icke-spridningsavtalet. Under 2019 har stiftelsen ytterligare stärkt hållbarhetsarbetet. Först och främst bedrivs tillsammans med andra förvaltare gemensam påverkan (Pool Engagement) mot börsbolag som inte lever upp till FN:s normer. Dessutom har stiftelsen valt att påbörja integrering av hållbarhetsarbete vid val av börsnoterade aktier. Ambitionen är att framöver fortsätta att stärka stiftelsens hållbarhetsarbete i kapitalförvaltningen

Finansiell riskstyrning

Enligt riktlinjerna för stiftelsens kapitalförvaltning ska förmögenheten placeras i tillgångar som gynnar långsiktig real tillväxt av kapitalet samt ge en genomsnittligt god årlig avkastning. Stiftelsens styrelse fastställer årligen en normalportfölj, samt tillåtna avvikelser från den, som anger fördelningen mellan olika tillgångsslag. Placeringsdelegationen förvaltar stiftelsens värdepappersportfölj inom ramen för den beslutade normalportföljen. Vidare säkerställs riskspridningen genom att reglerna i placeringsföreskrifterna anger begränsningar för olika typer av placeringar i enskilda värdepapper samt för tillåtna emittenter. Vid investeringar i utländska värdepapper strävar stiftelsen efter att valutasäkra investeringen till nominellt belopp.

Utöver den ordinarie revisionen genomförs varje år en särskild granskning av kapitalförvaltningen. Den utförs av en oberoende part.

Enligt stadgarna får ursprungskapitalet inte förbrukas

För att mäta om stiftelsekapitalet har behållit sitt reala värde kan stiftelsekapitalet, uppräknat med förändringen av konsumentprisindex, ställas mot stiftelsens aktuella egna kapital.

Stiftelsekapital 1994-08-01
1 269 749 086 kronor

Förändring KPI, indextal (1980=100)

1994 juli	248,40
2019 dec	337,68

Realt, med månadsindex uppräknat, uppgick stiftelsekapitalet 2019-12-31 till 1 726 122 670 kronor.

Stiftelsekapital och värderingsfond uppgick 2019-12-31 till 4 812 702 310 kronor.

Beträffande nyttjande av kapitalvinster

Stiftelsen inkom 2009 till Länsstyrelsen med en begäran om att få använda kapitalvinster till forskningsanslag och fick medgivande till det. I samband med detta medgivande har dock stiftelsen ålagt sig att inte använda kapitalvinster på detta sätt om det medför att stiftelsens förmögenhet kommer att underskrida 150 procent av ett inflationsuppräknat stiftelsekapital. Länsstyrelsen har ansett en sådan restriktion ändamålsenlig. Under 2012 har stiftelsen åter frågat Länsstyrelsen om detta förfaringsätt och Länsstyrelsen har bekräftat att man inte invänder mot det.

Stiftelsen har under efterföljande år fortsatt att tillämpa denna princip. Stiftelsen har sett över den och kommit fram till att fortsätta att tillämpa den. Per 2019-12-31 uppgick 150 procent av ett inflationsuppräknat stiftelsekapital till 2 589 184 006 kronor. Stiftelsens egna kapital uppgick samtidigt till 5 053 396 580 kronor.

Bokfört resultat samt vinst- och kapitaldispositioner
Årets bokförda resultat blev 176 mnkr kronor. Nettot av realisationsvinster och realisationsförluster samt nedskrivningar och återförda nedskrivningar uppgår sammantaget till 75 mnkr.

Hösten 2018 beslutade styrelsen om 178 mnkr till 2019 års forskningsanslag. Tillsammans med stiftelsens kostnader om 19 mnkr blir det totalt 197 mnkr, vilket utgör de samlade utgifterna under året. Dessa bekostas till en del från intäkter av utdelningar, räntor och valutaterminer minus valutakursförluster. Resterande, cirka 97 mnkr, tas från det fria egna kapitalet. Vid årets slut uppgår det fria egna kapitalet därmed till 241 mnkr.

Händelser efter bokslutsårets utgång

Per den sista februari 2020 var marknadsvärdet på stiftelsens finansiella tillgångar 6 416 mnkr. Under mars har utbrottet av Coronapandemin lamslagit världen och för närvarande är stora delar av världen isolerade i hopp om att få bukt med smittspridningen. Coronapandemin har också inneburit mycket stor turbulens på världens finansmarknader. För närvarande är det osäkert när samhället återgår till det normala, men redan nu står det klart att effekterna på världsekonomin blir påtagliga. Stiftelsens kapitalförvaltning påverkas naturligtvis av dramatiken på finansmarknaderna. Ännu är det för tidigt att se exakt vilka effekterna blir på stiftelsens värdepappersportfölj, men i nuläget bedömer vi att det finns god beredskap för att hantera de utmaningar som kan uppstå.

Skatter

Stiftelsen är begränsat skattskyldig eftersom dess ändamål är bidrag till forskning. För skattebefrielse ska enligt gällande praxis minst 80 procent av kapitalets avkastning, exklusive realisationsresultat, användas för stiftelsens ändamål. Begränsad skattskyldighet enligt inkomstskattelagen (7 kap 3 §) förutsätter att tre krav är uppfyllda: ändamåls-, verksamhets- och fullföljdskraven. Stiftelsen uppfyller alla tre kraven och beskattas därför inte för kapitalinkomst och förmögenhet.

Resultaträkning

		2019-01-01	2018-01-01
Kr	Not	2019-12-31	2018-12-31
Stiftelsens intäkter			
Ränteintäkter mm		42 953 056	62 757 678
Aktieutdelningar		76 572 857	87 590 782
Övriga finansiella intäkter		610 741	847 070
Summa Stiftelsens intäkter		120 136 654	151 195 530
Stiftelsens kostnader			
Kapitalförvaltningskostnader		-4 284 945	-4 702 851
Personalkostnader	2	-10 794 794	-10 154 935
Administrationskostnader		-2 394 145	-1 244 046
Övriga kostnader		-1 978 520	-1 900 529
Summa Stiftelsens kostnader		-19 452 403	-18 002 361
Resultat före finansiella poster		100 684 251	133 193 169
Resultat från finansiella anläggningstillgångar			
Realisationsvinster/förluster		98 967 411	679 393 064
Värdereglering svenska aktier	5	-7 215 560	-26 217 034
Valutakursvinster/förluster		-16 716 762	-39 061 429
Summa resultat från finansiella AT		75 035 089	614 114 601
Årets resultat		175 719 340	747 307 770

Balansräkning

Kr	Not	2019-12-31	2018-12-31
TILLGÅNGAR			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
Finansiella anläggningstillgångar			
Aktiecertifikat mm	4	395 109 538	395 109 538
Svenska aktier och andelar	5	1 352 857 669	1 221 656 021
Förlagslån, obligationer, alternativa invest.	6	2 612 901 200	3 012 361 186
Utländska aktier och andelar	7	552 925 737	365 827 804
		4 913 794 144	4 994 954 549
Summa anläggningstillgångar		4 913 794 144	4 994 954 549
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Kortfristiga fordringar			
Övriga kortfristiga fordringar		262 963 012	191 379 134
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		10 277 883	14 736 376
		273 240 895	206 115 510
Kassa och bank			
Bank		62 058 788	38 735 577
		62 058 788	38 735 577
Summa omsättningstillgångar		335 299 683	244 851 087
SUMMA TILLGÅNGAR		5 249 093 828	5 239 805 636

Kr	Not	2019-12-31	2018-12-31
SKULDER OCH EGET KAPITAL			
Eget kapital			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Stiftelsekapital		1 269 749 086	1 269 749 086
Värderegleringsfond		3 542 953 224	3 451 201 373
Summa bundet kapital		4 812 702 310	4 720 950 459
Fritt Eget Kapital			
Balanserat resultat		240 694 270	337 985 780
Summa fritt eget kapital		240 694 270	337 985 780
Summa eget kapital		5 053 396 580	5 058 936 239
Långfristiga skulder			
Beslutade anslag långfristiga		23 069 666	0,00
Summa långfristiga skulder		23 069 666	0
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		142 552	146 675
Beslutade, ej utbetalda anslag		170 189 333	177 950 000
Övriga kortfristiga skulder		429 293	403 953
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		1 866 404	2 368 769
Summa kortfristiga skulder		172 627 582	180 869 397
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL		5 249 093 828	5 239 805 636

Förändring i eget kapital

	Bundet eget Kapital		Fritt eget Kapital	Totalt eget Kapital
	Stiftelse-kapital	Värdereglerings-fond	Balanserat resultat	
Ingående Balans	1 269 749 086	3 451 201 373	337 985 780	5 058 936 239
Årets resultat			175 719 340	175 719 340
Omf återföring/nedskrivningar		-7 215 560	7 215 560	0
Omf realisationsresultat		98 967 411	- 98 967 411	0
Under året beviljade anslag			-193 258 999	-193 258 999
Återförda anslag			12 000 000	12 000 000
Utgående Balans	1 269 749 086	3 542 953 224	240 694 270	5 053 396 580

Av beviljade anslag för 2020 är ingenting utbetalt i december 2019.

Marknadsvärdet på det egna kapitalet per 2019-12-31 är 6 446 137 575 kr (2018-12-31 var det 5 426 235 366 kr).

Noter

Not 1

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). För att ge en mer rättvisande bild är resultaträkningens uppställningsform anpassad till stiftelsens verksamhet.

Fordringar och skulder i utländsk valuta har omräknats till balansdagens kurs.

Övriga fordringar och skulder har värderats till anskaffningsvärdet.

Finansiella anläggningstillgångar

Finansiella anläggningstillgångar har värderats till det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde enligt portföljmetoden. Vid större nedskrivningsbehov görs separat nedskrivning av enskilda innehav.

Obligationer värderas till upplupet anskaffningsvärde. Huvudprincipen för värdering av onoterade bolag är att utgå ifrån senaste emissionskurs. Senaste emissionskurs får inte vara äldre än 3 år. Om så är fallet skall värdet styrkas genom extern värdering. Emissionerna kan vara riktade till både befintliga och nya aktieägare. Merparten av emissionerna i portföljen har varit till befintliga aktieägare.

Marknadsvärden för aktiekorgcertifikaten är värderat till T.R.A.M.-värde, dvs värdering enligt den formel som används vid förfall, eftersom stiftelsens policy är att behålla certifikaten till förfall. Stiftelsen har minskat risken i certifikaten genom handel med aktieterminer. Terminerna likvidavräknas dagligen. Då syftet är att säkra orealiserat resultat i aktiecertifikaten redovisas resultatet av terminerna samtidigt som aktiecertifikaten förfaller eller avyttras Terminernas position redovisas i annat fall mot marknadsvärdet och minskar stiftelsens förmögenhet men påverkar inte resultatet innan förfall.

Eget kapital

Eget kapital delas in i bundet och fritt eget kapital. Bundet eget kapital utgörs av stiftelsekapital (ursprungligt donationskapital) och värderegleringsfond som ej är tillgänglig för utdelning. Fritt eget kapital (disponibla medel) utgörs av balanserade vinstmedel och årets resultat. Den del av årets resultat som avser realisationsvinst/-förlust samt eventuell nedskrivning omförs mot bundet eget kapital. Resterande del av årets resultat redovisas som fritt eget kapital och är tillgänglig för utdelning.

I enlighet med Länsstyrelsens förhandsbesked 2012-12-27 kan en del av realisationsresultatet föras till fritt eget kapital. Resterande del av årets realisationsvinster/-förluster, samt eventuell nedskrivning/återläggning omförs till värderegleringsfonden under bundet eget kapital.

Not 2	Personalkostnader	2019	2018
	Medelantalet anställda		
	Antal anställda	4	4
	Varav män	2	2
	Antal i styrelsen	9	9
	Varav män	5	4
	Arvoden och andra ersättningar fördelad mellan styrelseledamöter m fl.		
	Löner	4 268 670	4 167 307
	Arvoden styrelsen	953 000	674 000
	Arvoden placeringsdelegationen	782 500	661 500
	Arvoden forskningsdelegationen	400 000	385 000
	Arvoden sakkunniga	319 947	422 065
	Reseutlägg	628 702	647 094
	Sociala avgifter	2 160 524	1 985 117
	Pensioner till anställda	1 090 146	1 060 893
	Övriga personalkostnader	191 305	151 960
	Summa	10 794 794	10 154 935
Not 3	Realisationsvinster/förluster	2019	2018
	Vinster:		
	Aktier svenska noterade	190 746 612	641 469 661
	Aktier svenska onoterade	15 149 554	58 896 552
	Aktier utländska	52 119 747	0
	Obligationer o andelar	1 263 141	3 178 247
	Summa	259 279 054	703 544 460
	Förluster:		
	Aktier svenska noterade	-28 298 684	0
	Aktier svenska onoterade	-45 407 737	-8 103 279
	Fonder	-3 652 474	-11 000 699
	Obligationer och andelar	-33 191 703	-1 336 468
	Aktier utländska	-48 906 514	0
	Aktiecertifikat mm utländska	-854 531	-3 710 949
	Summa	-160 311 642	-24 151 396
	Summa realisationsvinster/-förluster	98 967 411	679 393 064

Not 4	Aktiecertifikat mm	2019	2018
	Ingående bokfört värde	395 109 538	395 109 538
	Investeringar	0	0
	Avyttringar	0	0
	Utgående bokfört värde	395 109 538	395 109 538
	Marknadsvärde *)	693 758 011	471 970 675
	Position terminer	-250 050 027	-140 051 174
	Justerat marknadsvärde	443 707 984	331 919 502
	Under/Övervärde	48 598 446	-63 190 036

*) Marknadsvärde är lika med beräknat T.R.A.M. värde.

*) Realisationsvärdet på balansdagen understiger T.R.A.M.-värdet med 48 742 965 (35 345 108) kr.

Not 5	Svenska aktier och andelar	2019	2018
	Ingående anskaffningsvärde	1 381 212 923	1 381 839 782
	Investeringar	592 325 445	142 492 051
	Avyttringar	-453 908 237	-143 118 910
	Utgående anskaffningsvärde	1 519 630 130	1 381 212 923
	Ingående nedskrivningar	-159 556 901	-133 339 868
	Återförda nedskrivningar	0	16 330 530
	Årets nedskrivningar	-7 215 560	-42 547 564
	Utgående nedskrivningar	-166 772 462	-159 556 901
	Utgående bokfört värde efter nedskrivningar	1 352 857 669	1 221 656 021
	Marknadsvärde	2 266 649 950	1 529 735 271
	Övervärde	913 792 281	308 079 250

Not 6	Förlagslån, obligationer, alternativa investeringar	2019	2018
	Ingående anskaffningsvärde	3 012 361 186	2 499 184 682
	Investeringar	949 052 514	860 097 907
	Avyttringar	-1 348 512 500	-346 921 403
	Utgående anskaffningsvärde	2 612 901 200	3 012 361 186
	Marknadsvärde	2 954 907 295	3 154 504 020
	Övervärde	342 006 095	142 142 834
Not 7	Utländska aktier och andelar	2019	2018
	Ingående anskaffningsvärde	365 827 804	357 564 194
	Investeringar	541 451 619	8 263 610
	Avyttringar	-354 353 685	0
	Utgående anskaffningsvärde	552 925 737	365 827 804
	Marknadsvärde	618 200 244	346 094 884
	Under/Övervärde	65 274 507	-19 732 920
Not 8	Ställda säkerheter och eventalförpliktelser	2019	2018
	Ställda panter		
	Säkerheter för aktieterminer	10 610 000	46 647 980
	Eventalförpliktelser		
	Valutatermin USD 2018-2019	0	175 521 878
	Valutatermin USD 2019-2020	278 409 287	0
	Valutatermin GBP 2018-2019	0	105 932 805
	Valutatermin GBP 2019-2020	115 622 701	
	Valutatermin EUR 2018-2019	0	710 146 305
	Valutatermin EUR 2019-2020	693 975 283	0
		1 088 007 271	991 600 988
	Investeringsåtaganden	776 191 706	753 657 954

Stockholm den 15 april 2020

Lars Haikola

Lars Haikola
Ordförande

Ann-Marie Ekengren

Ann-Marie Ekengren
Vice ordförande

Åke Gustafsson

Åke Gustafsson

Jenny Larsson

Jenny Larsson

Katarina Leppänen

Katarina Leppänen

Anders Ljunggren

Anders Ljunggren

Ilkka Henrik Mäkinen

Ilkka Henrik Mäkinen

Stefan Nyström

Stefan Nyström

Helena Sandberg

Helena Sandberg

Årsredovisningen justeras med elektronisk signatur

Revisionsberättelse

Till styrelsen i Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa, org.nr 802400-4155

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa för år 2019.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2019 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera stiftelsen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning av Stiftelsen för forskning inom områden med anknytning till Östersjöregionen och Östeuropa för år 2019.

Vi har inte funnit att någon styrelseledamot företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande.

Stockholm den 23 april 2020

Jens Karlsson
Auktoriserad revisor

Thomas Lönnström
Auktoriserad revisor

ÖSTERSJÖSTIFTELSEN

ostersjostiftelsen.se